

Reisverslag 2014-1

Vijfdaagse vlinderreis naar de Eifel (Duitsland) van 3 tot 7 juni 2013 (Lepidoptera: Hesperioidea & Papilionoidea)

Door Jacques Vervaeke, Oscar Seynaevelaan 13, 8560 Gullegem, België. Jacques.vervaeke1@telenet.be

Inleiding

Doel: inventarisatie van de dagvlinder fauna. Waarneming van *Lycaena helle* (Denis & Schiffermüller 1775).

Objective: survey of butterfly fauna. Observation of *Lycaena helle* (Denis & Schiffermüller 1775).

Objectif: inventaire de la faune des papillons diurnes. Observation de *Lycaena helle* (Denis & Schiffermüller 1775).

Ziel: Untersuchung von die Schmetterlingsfauna. Beobachtung von *Lycaena helle* (Dennis & Schiffermüller 1775).

Biotopen (Fig. 1):

1. Ruroever nabij Einruhr.
2. National Park Eifel, Dreiborner Hoogvlakte (voormalig Belgisch militair domein Vogelsang) nabij Gemünd.
3. Perlenbachtal nabij Kalterherberg (zuid oost van Monschau).
4. Lampertstal nabij Alendorf-Ripsdorf-Dollendorf (zuid Blankenheim).

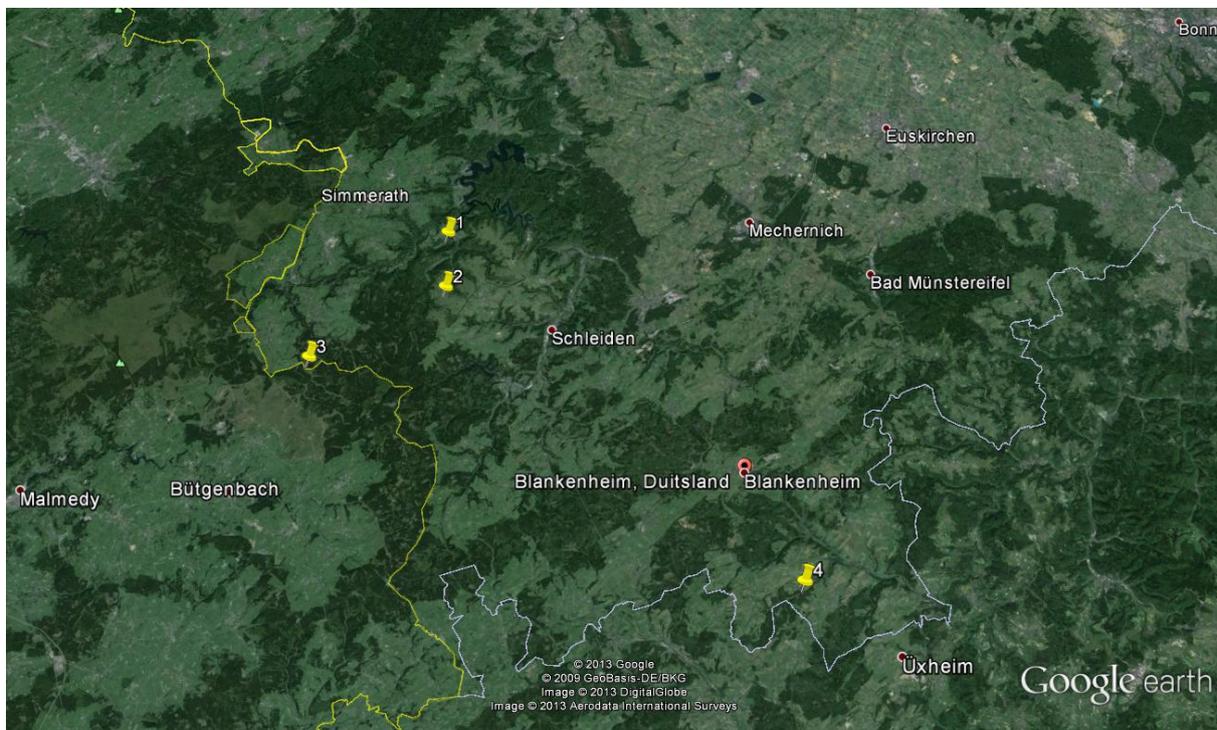

Fig. 1. Bezochte biotopen in Eifel (Duitsland).

Reisverslag

Maandag 3 juni 2013

Weiden en bosranden aan de Ruroever te Einruhr.

Bij lage temperaturen en onder een bewolkte hemel werden in de vallei, op 296 m, amper dagvlinders gevonden (Tab. 1). In de biotopen erboven, op 442 meter hoogte, werden helemaal geen dagvlinders gevonden te wijten aan de weersomstandigheden.

Inventarisatie: in vochtig grasland, omgeven door bos en hellende graslanden (Fig. 2) en op hoger gelegen weilanden met struweel (Fig. 3).

Fig. 2. Weilanden Ruroever, Einruhr, Eifel (D), 03.vi.2013.
Foto J. Vervaeke.

Fig. 3. Weiden en struweel, Ruroever, Dedenborn, Eifel (D),
03.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Dinsdag 4 juni 2013

Zuidwestelijk van National Park Eifel, nabij Dreiborn op de Dreiborner hoogvlakte met top op 576 meter hoogte.

De dag begon bewolkt maar vanaf 11u00 werd het helder en ondanks de aanhoudende, relatief lage temperatuur waren de dagvlinders actief.

Inventarisatie: in grasland met struweel en bos (Fig. 4 & 5).

Fig. 4. Dreiborner Hoogvlakte, National Park Eifel, Dreiborn, Eifel (D),
04.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

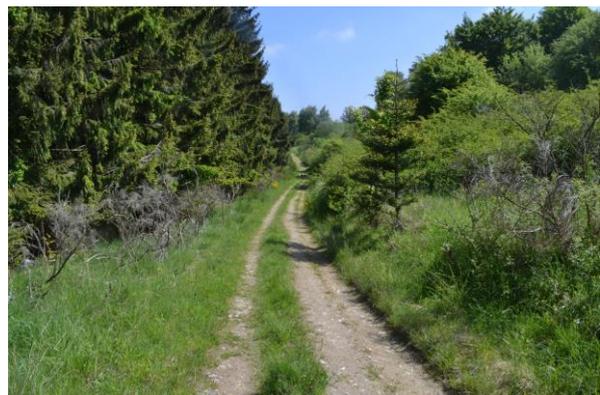

Fig. 5. Bosrand Dreiborner Hoogvlakte, National Park Eifel, Dreiborn,
Eifel (D), 04.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Woensdag 5 juni 2013

Natuurgebied Perlenbachtal, gekend omwille van zijn talrijke wilde narcissen, dankt zijn naam aan de zoetwaterparelmossel (*Margaritifera margaritifera*). Ligt tegen de Belgische grens aan het militair oefenterrein Elsenborn en is omringd door bosgebied (Fig. 6). Het riviertje ontspringt in het militair oefenterrein Elsenborn en wordt daar "Schwalm" genoemd en vloeit nabij Monschau in de Rur uit.

Inventarisatie: enkel in het vochtige en open grasland tegen de grens (Fig. 7).

Fig. 6. Perlenbachtal, Kalterherberg, Eifel (D), 05.vi.2013.
Foto J. Vervaeke.

Fig. 7. Biotoop van *L. helle*, Perlenbachtal, Kalterherberg, Eifel (D), 05.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Waarneming van frisse ♂ *Lycaena helle* (Denis & Schiffermüller 1775) die lokaal aanwezig waren (Fig. 8).

Fig. 8. *L. helle* ♂, Perlenbachtal, Kalterherberg, Eifel (D), 5.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Donderdag 6 juni 2013

Natuurgebied Lampertstal, zuidelijk van Blankenheim gelegen tussen de dorpen Alendorf, Ripsdorf en Dollendorf. Dit gebied is gekend om zijn talrijke soorten Orchideeën die er talrijk voorkomen (fig. 9).

Inventarisatie: op vochtige graslanden, tijdens een zonnige dag.

Fig. 9. Lampertstal, Ripsdorf-Dollendorf, Eifel (D), 6.vi.2013.

Foto J. Vervaeke.

Fig. 10. Kalkgrasland, Lampertstal, Ripsdorf-Dollendorf, Eifel (D),

6.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Erebia medusa (Denis & Schiffermüller 1775) werd op de beide biotopen (Fig. 9 & 10) talrijk aangetroffen. In de kalkgraslanden met aanwezigheid van Jeneverbes (Fig. 10 & 11) kwamen bovendien ook voor: meerdere *Hamearis lucina* (Linnaeus 1758), uiterst talrijke *Lycaena tityrus* (Poda 1761), 1 ♀ *Spialia sertorius* (Hoffmannsegg 1804) (Fig. 12), meerdere *Carterocephalus palaemon* (Pallas 1771) en *Pyrgus malvae* (Linnaeus 1758).

Fig. 11. Kalkgrasland met Jeneverbes Lampertstal,

Ripsdorf-Dollendorf, Eifel (D), 6.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Fig. 12. *S. sertorius* ♀, Lampertstal, Ripsdorf-Dollendorf, Eifel (D),

6.vi.2013. Foto J. Vervaeke.

Besluit

In totaal werden er 28 soorten dagvlinders geobserveerd (Tabel 1). Door het late seizoen werden in twee verschillende biotopen vooral frisse ♂♂ *L. helle* geobserveerd. In het kader van het *Leptidea* project van de V.V.E. Werkgroep dagvlinders werd bemonsterd hoewel er heel weinig Boswitjes voorkwamen, waarschijnlijk te wijten aan het late seizoen.

Mogelijk andere te bezoeken biotopen voor dagvlinders zijn: de Sistig-Krekeler Heide bij Krekel, het Urfttal nabij Netterheim, het Seidenbachtal Froschberg bij Blankenheim en de Stolzenburghang bij Kall-Urft.

Practische gegevens

Vergunning voor onderzoek:

Ministerium für Klimaschutz, Umwelt,
Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz
des Landes Nordrhein-Westfalen
Schwannstr. 3
40476 Düsseldorf
Tel.: 0211.4566.0
Fax: 0211.4566.388
E-Mail: poststelle@mkulnv.nrw.de

Internet:

<http://nrw.schmetterlinge-bw.de/>
<http://www.lanuv.nrw.de/natur/arten/roteliste.htm>
http://www.ffh-anhang4.bfn.de/ffh_anhang4-schmetterlinge.html?&no_cache=1
http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/nsg/de/fachinfo/gebiete/gesamt/EU_002
http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/nsg/de/fachinfo/gebiete/gesamt/ACK_049
http://www.nettersheim.de/Seiten/Natur_erleben/Schmetterlingspfad.php
<http://www.nrw-stiftung.de/projekte/projekt.php?pid=490>
<http://www.nrw-stiftung.de/projekte/projekt.php?pid=141>
<http://www.nrw-stiftung.de/nafgi/index.php?id=9&area=2>
<http://www.nrw-stiftung.de/nafgi/index.php?id=4&area=2>
<http://www.nrw-stiftung.de/nafgi/index.php?id=4&area=1>
<http://www.nrw-stiftung.de/nafgi/index.php?id=4&area=3>
<http://www.nrw-stiftung.de/nafgi/index.php?id=4&area=5>
<http://www.lepiforum.de/>

Tabel 1: Observatielijst

Species	dd	mm	yyyy	Stage	♂/♀	N°	Locality	Habitat	Alt	UTM	Cloudiness and weather conditions	T (C°)
<i>Anthocharis cardamines</i>	3	vi	2013	adult	♂	4	Einruhr	Rurweide over a length of 4,6 km	296	32U313 5603	5/8 clear at the evening	± 15
<i>Pieris napi</i>	3	vi	2013	adult	♂	6	Einruhr	Rurweide over a length of 4,6 km	296	32U313 5604	5/8 clear at the evening	± 15
<i>Parage aegeria</i>	4	vi	2013	adult		1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U313 5604	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♂	1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U313 5604	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Coenonympha pamphilus</i>	4	vi	2013	adult		1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U313 5604	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Aglais io</i>	4	vi	2013	adult		1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U313 5603	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♂+♀	>20 <50	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U313 5602	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Coenonympha pamphilus</i>	4	vi	2013	adult		2	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U313 5601	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Anthocharis cardamines</i>	4	vi	2013	adult	♂	2	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U314 5601	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♂	1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U314 5601	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Anthocharis cardamines</i>	4	vi	2013	adult	♂	4	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U315 5602	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♂	2	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	503-550	32U315 5602	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♀	2	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U315 5602	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Araschnia levana</i>	4	vi	2013	adult		1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U318 5605	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♂	1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U318 5605	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	4	vi	2013	adult	♀	2	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U318 5605	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Coenonympha pamphilus</i>	4	vi	2013	adult		1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U318 5605	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Anthocharis cardamines</i>	4	vi	2013	adult	♂	3	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U318 5605	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Vanessa atalanta</i>	4	vi	2013	adult		1	Dreiborn	National Park Eifel Dreiborn Hochfläche over a length of 9 km	510	32U318 5605	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Gonepteryx rhamni</i>	4	vi	2013	adult		1	Einruhr	Roadside	304	32U314 5604	8/8 till 11:00 then clear	± 15
<i>Pieris napi</i>	5	vi	2013	adult	♂	4	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U304 5598	3/8 till 5/8	± 15
<i>Pieris napi</i>	5	vi	2013	adult	♀	2	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U304 5598	3/8 till 5/8	± 15
<i>Anthocharis cardamines</i>	5	vi	2013	adult	♂	2	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U304 5598	3/8 till 5/8	± 15
<i>Aglais io</i>	5	vi	2013	adult		1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U304 5598	3/8 till 5/8	± 15
<i>Calliphrys rubi</i>	5	vi	2013	adult		1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U305 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Pieris napi</i>	5	vi	2013	adult	♂	>20 <50	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U305 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Lycaena helle</i>	5	vi	2013	adult	♂	6	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U305 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Lycaena helle</i>	5	vi	2013	adult	♀	1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U305 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Polygonia c-album</i>	5	vi	2013	adult		1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U305 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Lycaena helle</i>	5	vi	2013	adult	♂	1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U306 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Lycaena helle</i>	5	vi	2013	adult	♀	1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U306 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Pieris napi</i>	5	vi	2013	adult	♂	>10 <20	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U306 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Anthocharis cardamines</i>	5	vi	2013	adult	♂	5	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U306 5597	3/8 till 5/8	± 15
<i>Aglais urticae</i>	5	vi	2013	adult		1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U306 5598	3/8 till 5/8	± 15
<i>Pyrgus malvae</i>	5	vi	2013	adult		1	Kalterherberg	Perlenbachtal over a length of 4 km	519-574	32U306 5598	3/8 till 5/8	± 15
<i>Erebia medusa</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Polyommatus icarus</i>	6	vi	2013	adult	♂	1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Anthocharis cardamines</i>	6	vi	2013	adult	♂	1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Pieris napi</i>	6	vi	2013	adult	♂	1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Pieris napi</i>	6	vi	2013	adult	♀	2	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U336 5583	1/8	± 25
<i>Anthocharis cardamines</i>	6	vi	2013	adult	♂	5	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U336 5583	1/8	± 25
<i>Erebia medusa</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U336 5583	1/8	± 25
<i>Papilio machaon</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U336 5583	1/8	± 25
<i>Erebia medusa</i>	6	vi	2013	adult		>20	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Erynnis tages</i>	6	vi	2013	adult		5	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Anthocharis cardamines</i>	6	vi	2013	adult	♂	>50 <100	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Anthocharis cardamines</i>	6	vi	2013	adult	♀	1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Pieris napi</i>	6	vi	2013	adult	♂	>50 <100	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Araschnia levana</i>	6	vi	2013	adult		2	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Lycaena tityrus</i>	6	vi	2013	adult	♂	>20 <50	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Polyommatus icarus</i>	6	vi	2013	adult	♂	6	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Lycaena helle</i>	6	vi	2013	adult	♂	3	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Pyrgus malvae</i>	6	vi	2013	adult		4	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Coenonympha pamphilus</i>	6	vi	2013	adult	♂	2	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Colias hyale/alfaciariensis</i>	6	vi	2013	adult	♂	12	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Colias hyale/alfaciariensis</i>	6	vi	2013	adult	♀	2	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Coenonympha pamphilus</i>	6	vi	2013	adult		>20 <50	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Cupido minimus</i>	6	vi	2013	adult		4	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Aricia agestis</i>	6	vi	2013	adult		>10 <20	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Hamearis lucina</i>	6	vi	2013	adult		6	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Carterocephalus palaemon</i>	6	vi	2013	adult		6	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5583	1/8	± 25
<i>Issoria lathonia</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5582	1/8	± 25
<i>Boloria euphrosyne</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5582	1/8	± 25
<i>Leptidea sinapis/juvernica</i>	6	vi	2013	adult	♀	1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U335 5582	1/8	± 25
<i>Papilio machaon</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25
<i>Coenonympha pamphilus</i>	6	vi	2013	adult		>20 <50	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25
<i>Pieris napi</i>	6	vi	2013	adult	♂	>20 <50	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25
<i>Hamearis lucina</i>	6	vi	2013	adult		5	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25
<i>Piesis brassicae</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25
<i>Pyrgus malvae</i>	6	vi	2013	adult		1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25
<i>Spialia sertarius</i>	6	vi	2013	adult	♀	1	Ripsdorf-Dollendorf	Lampertstal over a length of 3 km	415	32U334 5582	1/8	± 25